

ИВАН ВАЗОВ

ЗВУКОВЕ

chitanka.info

ПОЕТ

I. ГЕТЕ

Да, има йощ поезия в света
и има извори за вдъхновение:
не е убило всяка висота
на наший век жестокото съмнение.

Вий казвате ми: всичко овехтя:
природата сè тъй цъфти, умира;
сè туй небе, звезди, гори, цветя —
еднакви, същи от създање мира.

Какво веч може да покърти нас?
Какви по-други чувства и вълнение?
Казало се е всичко до тоз час
и всичко ново сè е повторение.

Тоз славей сè едната песен пей,
туй слънце — вечно валчесто — досажда,
сè тоз човек, кой глупо мре, живеј,
сè тез сълзи и смях, и глад, и жажда!

Да, всичко в тоя свят бледней, вехтей:
картини, шарове, напеви, мисли.
Поетът нищо ново веч не пей
и господ нищо ново не измисли!

— О, не! Не е изчерпано докрај
ни тайните на таз природа свята,
ни тоз живот — ужасен пъкъл, рай,
ни гълбините всички на душата:

цял свят, от таз вселена по-широк,

се крие йоще тайнствен във гърди ни:
ний ровим го — той става по-дълбок,
ний светнем му — по-тъмен ни се чини...

И дор умът не може да открий
на битието тайните закони,
и погледът се мъчи да пробий
завесата на други небосклони,

дор естеството има свой язык
и на душата да говори може,
и всяка песен, звук и стон, и вик
вълнува нас и мъчи, и тревожи;

дор има тук *любов* и *красота*,
и сълзи, нивга що се не изливат,
и мъки без названиее на света,
и гърди, тайно що горят, изстиват;

дор нашта мисъл тича надалеч
и няма бряг на нашето мечтанье,
поети може и да няма веч —
поезията вечно ще остане.

II. ВИКТОР ХЮГО

Небето

Аз нямам ни предел, ни бряг, ни край,
и името ми хаос казват,
мечти крилати мене не изгазват
и дъното ми господ само знай.

Милйони светове се гонят в мене,
кат духнат прах, като развеян сняг;
Алдебаран е искра, Арктур — зрак,
изгубен, мътен, като сновиденъе.

Аз вечността в пределите си смящам
и никой глас не буди синий ми ефир,
и вечен мир е в моя тайнствен шир,
и бурите си другаде ги пращам.

Как ти си нищо, о земя, пред мен! —
по-ситна от най-ситния ми пясък —
как жалка си със твоя шум и врясък,
със твоята зима, лято, нощ и ден!

Кой тласна те за смях в простора ясни
и рече: „Бръмкай в общия покой!“
И пусна в теб беди невидим рой,
неволи, болки, бедствия ужасни?

Ти нямаш смисъл тука на света,
твой дял са страстите, войните, морът,
грехът, нищожеството и позорът
и мракът и смъртта!...

Земята
И любовта!

III. БАЙРОН

Навръх планината замислен стоях.
Над мене бе господ — полята под мене,
полята със техния пушек и прах,
човеците с своите борби и шуменье.

И знаях, че нейде там долу безброй
герои бръмчаха и правеха бой,
души развратени, до тинята слезли,
и съвести кални, на продан излезли...

Аз знаях, че много нещастни гърди
изгниваха тайно от яд и вражди,
че глухата завист, че страшното мщенье
приготвяха своите стрели и за мене.

Прощавам ви! — рекох към оня прах, дим,
що крийше врази ми в полето дълбоко, —
прощавам ви, братя, дордето стоим —
вий толкова ниско, аз толкоз високо!

IV. ШИЛЕР

Кога поетът всичко изгребе
из тайните на своето сърце страдно
и геният мъртвей под челото му блядно,
той проси мощ от синьото небе.

Кога поетът храбро загребе
на битието в бурите сърдити
и члунът му се бий с нощта и канарите,
той фърля взор към синьото небе.

Кога земята всичко погребе
за него: слава, радост, упование,
и място тука веч за него не остане:
той дири кът във синьото небе.

V. АЛФРЕД ДЕ МЮСЕ

Сърце, сърце, кипяща бездна
от страсти, бунтове и плам,
демон, защо в гърди ни влезна?
Защо отне покоя нам?

Защо бълнуваш непрестанно?
Защо се свиваш и дробиш?
Ту мъртво си, ту стенеш странно,
ту леденееш, ту гориш.

На всеки миг, на всяка стъпка
в гърди ни екне твоя глас,
всяк удар твой и скок, и тръпка
е грижа, страх ил бол, ил страст.

Сърце, сърце, дълбока бездна,
кой твойте тайни е узнал?
Кой ум вникна, кой поглед влезна
в неизходимий твой дедал?

Морето има свойта матка,
небето — и то има свод!
Но ти — ти нямаш дъно, смятка,
ни път, ни край, нито изход.

Ти гатанка си вечно тайна —
ту бяс, ту вик, ту звяр, ту стон,
едно в вселената безкрайна
не знаеш никакъв закон.

Сега си лед, след малко — пламен,

заспя ли аз — ти ставаш, бдиш,
когато кажа: ще съм камен! —
ти като восък се топиш.

Духът блуждай, умът се лъже,
ти не се мамиш никой път,
сънят не може да те свърже —
не може нищо на светът!

Ти люшкаш се, пъхтиш, лудуваш —
звяр без юзда, море без мир, —
дене копнейш, ноще бълнуваш
за някой разстрошен кумир...

Сърце, сърце, реви в гърди ми!
Аз теб съм жертва — ти мен роб,
и ти, и аз ще да заспиме,
кога заспиме в мрачния гроб.

VI. ХАЙНЕ

Престана буря нощна.
С разтупано сърце
изскокнах във да видя
ляствичето гнездце.

То беше строполено,
с развеян, пръснат пух,
а двете лястовички,
че цвъркаха, ги чух.

Недейте плака, мили,
над вашата беда,
гнездо си ново свийте —
хай, дайте си труда!

Недейте се отчайва,
сдобийте малко дух:
в полето още има
и сламчици, и пух;

че всичко е възможно
и лесно на света,
дордето бъде жива
в гърдите любовта.

VII. ЛЕОПАРДИ

Защо за скръб, горчевини
поета, боже, си орисал?
Защо го ти обремени
със твоята висока мисъл?

Защо си го без жал проклел
с гладът дело да има често
и кат на гордият орел
не си му дал в небето место?

Защо си го осъдил тук
да има гърди за страданье,
да бъде стон, да бъде звук,
да бъде цял едно риданье?

Защо си го направил ти
твар зарад битки и за лира:
от крехко стъкло — да кънти,
от стомана — да се опира?

Защо един за всички той
да чувствува, да бди, да плаче,
да няма отдих, ни покой
и вечно някой кръст да влачи?

Защо за капка слава той
да дига ураган от злоба
и за дарът случаен твой
да го преследват и зад гроба?

Пловдив, 1882

ИМА ТАЙНИ

*Има тайни във душата,
неразгадани за нас:
нито перо, нито глас,
нито музика крилата,
нито сладките сълзи,
ни поезията свята —
тях не могат изрази.*

*Има болки у челякът,
за които няма реч
и те не умират веч;
има чувства, дето чакат
вечно изход нанавън,
има лучи скрити в мракът,
има сън и в самият сън!*

*Има в нази скрити струни,
що болезнено трептят,
но нечувани кънтят,
кипнуват понявга бунни —
тях не би разбрал човек.
Бухват яростни фъртуни
и замлъкват пак без ек.*

ПРЕБИТОТО ПСЕ

I

*Утрепано, пребито,
с пречупена нога,
то страшно, жаловито,
със кал и прах покрито,
квичеше до брега.*

*И вдигаше крачето
със мъка и със рев,
и сякаш на небето
показваше го, клето,
с моление и гнев.*

*Дълбока скръб гореше
във погледа му прост,
плачът му остър беше
и черна кръв шуртеше
из счупената кост.*

II

*Веднага дотърчаха
деца метежен рой.
„Удрете!“ — изкрещяха
и псето връхлетяха
пак камъни безброй.
И сред реката хладна
нещастното скочи —
от таз дружина жадна
за кръв и безпощадна*

да се одалечи.

Но камъните жестоко
преследваха го пак
и кучето високо
със страх, с молебно око
ридайше кат челяк.

„В главата! Във главата!“ —
бе общият ответ
и с весел смях децата
му дупчеха месата
със удари безчет.

Те имаха надмощье,
не даваха му срок,
крещяха: „Още! Още!“ —
и гледаха как то ще
потъне в бързий ток.

III

И аз, мечтател бледен,
присъствувах тогаз
на този вик победен,
но тоя стон последен
и паднах в мисли аз:
Детето е о божже,
душа незлобна йоц —
и то е ангел тоже, —
но кой успя да вложи
за злото в него мощ?

Кой таз невинна младост
способна я стори
в плачът да чува радост,
в кръвта да сеца сладост —
да пей и да мори?

Закон на естеството,
фатален, лют закон!
Зародишът на злото
е турен под челото
като един нагон.

От първата минута,
при първите зари,
душата в мрака лута
и слаба, малка, люта,
за жертви веч гори.

При първа още крачка
детето — ангел благ —
за радост, за играчка
мравунчицата мачка
със мъничкий си крак;

ил бедната мушица
на пламъка я тлей,
ил божията птица
с безгрешна си ръчица
я дави и се смей.

Кой даде му таз жажда
за злото във светът,
та йощ кога се ражда,
веселие угажда,
че другите ще мрът?

Отде във себе има
тоз мрачния залог?
Отде примери взима?
Как може херувима
да бъде тъй жесток!

*Но мъдростта немее
пред този въпрос проклет
и разумът не смее
тъмната да разсее,
и нямам аз отговор.*

*Мълчат! И само псето,
дух тъмен и злочест,
квичеше в кръв облето
и своя към небето
изпращаше протест.*

*То викаше: „О, спрете,
о, чакайте сега!
Над мене се смилете,
да мръм ме оставете
със моята тъга.
Меса ми са раздрани.
За мене черна смърт
тук скоро ще настане,
но моите нови рани
ужасно ме горят!*

*Ох, страшно е да гина
в вълните, що бучат!
Треперя, тъна, стина!
Ох, дайте да почина
на сухо, на брегат.*

*Какво ви съм сторило?
За път ви виждам пръв!
В що вас съм увредило,
та леете в беснило
невинната ми кръв?*

*И аз, създаване клето,
обичам божий свят,*

да припкам по полето,
да гледам към небето,
да дишам благодат.

И ази с радост срящам
зората, утрен час,
що е добро, угаждам,
кат вази болки сящам,
и повече от вас!

Ах, моля ви, ах, спрете,
безжалостни деца!
Така ме не мъчете,
злодеи, престанете,
злодеи без сърца!“

Тез думи псето нещо
че казваше, сфанах
и друго още нещо,
дълбоко и злоещо,
което не разбрах.

IV

Тогава се затекох,
смутен до глъбини,
и битката пресекох,
и кучето извлекох
из мътните вълни.

И мокро, тръпно, кално
и с кървава глава,
животното страдално
изтегна се печално
въз новата трева.

И тоз символ на вярност,
във мен като опря

*взор пълен с лучезарност,
с укор и благодарност,
трагически умря!*

ПОЕЗИЯТА

(Едному критику)

*Ти напразно търсиш, байно,
на поезията клупа
и четеш ми многознайно
дисертация не глупа.*

*Знай, че тя се крий не в бедно
дъвчене на фрази модни,
нито в резонерство ледно,
ни в мъдруванъа безплодни...*

*Тя е там, де има чувство,
дето всяка скръб е песен,
дето чистото изкуство
сгрява пламъкът небесен;*

*тя е в образите вечни
на прекрасното, доброто,
тя е в струните сърдечни,
в любовта и в естеството.*

*От книжата не се смучи
тайний сок за песни здрави...
Творчеството се не учи
и поетът се не прави.*

МАЙСКИ СИМФОНИИ

I

*Погледайте, настала е
пролет на земята,
майска птичка запяла е
чудно из листата.*

*Гората се пробудила,
полето се смее,
зората се зачудила:
се хубости грее.*

*Из въздуха възнесена
чучулига цвърка...
Ставай, душо, из плесена,
плесни крила, фъркай!...*

*Литнах, фръкнах в ефирите —
след мен мъгли темни...
Как? И тук ли ме дирите,
о ядове земни?*

II

*Не ще плача по модата
зарад мойта младост,
не ща черня природата
в светлата и радост;*

*не ща като поетите
в пролетта да стена...*

*О небеса, що светите,
о горо зелена,*

*о потоци разгалени,
о вий, пойни птички,
о триндафили алени —
младейте се всички!*

*Разцъфтете се, младости,
души без окови,
вий, надежди, вий, радости,
вий, блянове нови —*

*ах, отдавна изчезнахте
из гърди ми клетки! —
Вий, горести, там влезнахте,
ех — и вий цъфтете!*

III

*Из улиците димните
излязох на полето,
да чуя ази химните,
що пълнеха небето.*

*Ластвичките и званките
звучаха в упоенье,
на ангелите сянките
минуваха над мене.*

*Но глас екна нечаени
на господата във храма:
вий, гнили, зли, отчаени,
за вас тук място няма!*

IV

Звучете, пойни пиленца,

*шумете, гори млади,
играйте, пъстри шиленца,
по тучните ливади.*

*Вам силний бог на правдата
живот и хубост даде;
куршумът, ножът, брадвата
човекът пък създаде.*

*Но вашите обятия
не глождат страховете...
Честити! Без проклетия
живеете и мрете.*

v

*Желал бих да съм зрънчице,
заровено в земята,
над мене топло слънчице
да пада през листата,*

*да бъда там разбудено
и в цвете да изникна,
и весело, зачудено
главичката да вдигна:*

*за първи път природата
прекрасна да здравиша
и радостно в свободата
да цъфна, да мириша.*

vi

*Омръзна ми веч врявата
и грижите неносни,
отидох във дъбравата,
при цветенцата росни.*

— Я вижте ми качулката,
кат кръв е тя цървена —
казаа камбула-булката —
в моравата зелена.

— Цъфнах и аз — лайкучката
продума; а синчецът:
— И аз развих си бучката,
разперих си венецът.

— И аз — извика ружката —
съм весела и нова!
— Аз — кликна теменужката —
за китка съм готова!

И радват се под ясното
небе и си бърборат
за слънцето прекрасното,
лазурът и просторът,

за бляскът на зорницата,
за шаровете пресни,
за мая, за росицата,
за славеите песни.

Поклатих аз главата си —
туй племе празношумно
пожалих го в душата си —
и казах остроумно:

— О, беднички създания
на две-три лучи ясни,
вий нямаате съзнание
доколко сте нещастни!

Вий ден цъфтите в драките
и мрете непознати:

*защо ви са тез накити
и шароне богати?*

*Вий зло на ум не туряте
и радвате се, бедни!
А жегите? А бурите?
А стъпките зловредни?*

*На всичко вий игралки сте.
Проклинайте съдбата:
кат мен и вие жалки сте
творенья на земята!*

*Отде ме чуха птичките
в клоновете зелени,
разцвъркаха се всичките,
насмяха се над мене.*

*Гълчат си, чуруликат си,
поглеждат ме лукаво...
Не удържах езикът си,
измъмрах ги на здраво:*

*„Какъв е тоз над моята
глава шум, бледословия?“
— Ний смеем се над твоята
глупчайша философия!*

vii

*Но ето ги пак истите
фъркачи шеговити,
играят си из листите,
безгрижни и честити.*

*Здрависват се, целуват се
със човките си мали,
любуват се, милуват се,*

че майски дни настали.

*Западна мисъл тягостна
в душа ми, кат вихрушка...
Във таз природа радостна
един съм аз без дружка!*

*И викнах опечалено:
„Ох, горко ми, линея!
За мило либе галено
и аз сега копнея;*

*кат цветето, кат злаците
и ази май посрещам;
кат пилците в шумаците
и аз любов усещам;*

*и чезна до сърцето си
да стисна нещо младо!
Ела, мой ангел — дето си,
ела, любовно чадо!...“*

*А птичките закискаха
и фръкнаха нагоре:
„Поетът наш, изпискаха,
със вятъра говори!“*

viii

*Зората пукна златата,
зарумени небето,
и званката крилатата
писна из вишинето.*

*Отде е таз хармония,
що пълни днес въздуха?
Тез сладки благовония
въз нази кой ги духа?*

Трептят, шумят акациите
в градината зелена,
аз гледам декорациите
на новата вселена.

Във бряста, във зеленият,
шуми народ врабчета...
— Ах, днес умрял е геният,
умрял ви е поета!^[1]

Врабци, той с вас обичаше
свободата и пейше...
Зефир, кат теб въздишаше;
природо, ти му лейше

в душата тез съкровища;
зари! Вий в него гряхте!
Вий, небеса, легловища
на мислите му бяхте!

Тъжете, днеска геният —
приятелят ще ровят...
Шуми лесът, зеленият,
врабците пустословят.

Скръб никой не показува,
не млъква и зефира
и гаче всичко казва:
„Безсмъртний не умира!“

х

Накрай небето чистото
рой облаци изскачат,
над бърдото гористото
сърдито сенки влачат.

О гости черни, рошави,
о облаци на мая,
дъжд, вихър, град ли лошави —
що носите, не зная...

Блесна из тях светкавица,
стъмниха се ужасно:
пукнаха: гръм, трескавица!
Минаха — пак е ясно.

По-весели долините,
въздуха и гората,
във небесата сините
усмихва се дъгата.

Мъгли, които плъзнете
в душа ми кат в провала,
вий няма да се пръснете
от мълний, ни от хала.

Вий вечно там се мръщите,
чумерите, пластите,
в сълзи се не обръщате,
във клетви не бухтите.

И веч луча — небесната —
тоз мрак не озарява,
дъгата благовестната
там веч се не явява.

[1] Виктор Хюго, умрял по това време (май 1884 г.). ↑

ЖИВОТЪТ

*Животът! Страшна върволица
от изпитанья и беди,
на всяка негова страница
четем разсеяни мечти.*

*Какви излъгани стремленья,
какви усилия без венец,
от сънища и пробужденья
каква верига без конец.*

КОГА ТЕ ПОГЛЕДНА...

*Кога те погледна
как скиташ се бледна
с небрежни коси
и твоето чело,
сърдито и смело,
букет не краси,*

*и глупата мода
над твойта природа
остая без власт —
ти будиш във мене
любов, уважение,
госпожо, тогаз.*

*В богати труфила,
в брилянти и свила
да бих те видял,
аз бих се слисал,
аз бих те здрависал —
и бих те презрял!...*

*Гордей се, госпожо,
мълвата не може
почерни с петно
ни своята бедност,
ни гордата бледност
на твойто чело.*

*Минувай, минувай!
Смях, шопот не чувай,
не чакай поклон.*

Ти повеч си нежна
с таз външност небрежна,
с тоз гордия тон.

Гордей се, презирай,
ръка не простирай,
скръбта си потай.
Светът — той нехае —
не ще да те знае —
и ти го не знай!

Та що? И да знал би —
над твоите жалби
не би се смилал.
На свойто участие
към твойто нещастие
цена би турил.

Но ти го не просиш
и кръста си носиш
без ропот, без стон
и, гордо, сърцата,
приемаш борбата
кат някой закон.

Бори се, о жено —
понеже ѝ решено
да гинеш в борба,
стой срещу вълните,
посрещай стрелите
на своята съдба.

Яви ти на всите,
що нямат в гърдите
куража за бой,
как малкий едрее,
как слабият грее,

кога е герой.

*Защото в туй време
за чувства големи
не става ни реч
и който се сблъсне
със вихрите мръсни,
не вдига се веч;*

*защото в челякът
днес чезне юнакът
с душа от мермер
и нему му трябва
макар в жена слаба
да види пример.*

ЖЕЛАЛ БИХ

*Отраднo е да умреш...
Хервег*

*Желал бих да угасна аз,
кат слънцето на заник във морето;
кат красната звездица, в утрен час,
що гасне тихо на небето;*

*желал бих да умра, като роса,
под жежкий слънчов луч коя изчезва.
като на арфата гласа,
във въздуха кога възлезва;*

*като уханието на цветът,
кое зефирът гони в небесата,
и кат на отрока сънът
при първий блясък на зората.*

*Но ах, живота мой не ще се скрий
кат луч, кат дъх, кат звук в ширът небесен;
тегла ще го сломят и скръб разбий
и ще го глътне гробът тесен.*

ЖАНЕТА

I

*Дете прекрасно, живо,
нагиздено, игриво —
аз в тебе се влюбих.
Ти малка си, Жането,
кат цветенце в полето
с благоуханен дих.*

*Във твойте очи умни
огън от страсти шумни
тревожно не пламти,
по твойто чело бяло
не е минало рало —
от горките мечти.*

*Ти смейш се ясно, детски
и рокля си кокетски
поправяш всеки час,
и грижите световни
и мислите отровни
въз тебе са без власт.*

*Кога в тревата мека
играйш красива, лека,
във пъстро облекло,
личиш на пеперуда,
що бяга, фърка, луда,
със шарено крило;*

или на радост ясна,
приела форма красна
пред нашите очи;
или на ангел дребен,
слезнал в тоз мир поднебен
с цветята да гълчи...

II

Жането! До ще време,
кога сърцето вземе
смутено да трепти,
и твоя лик детински
кат шипъкът градински
разцъфне, запламти.

И колко чувства скрити,
желанья пламенити
ще кипнат в теб тогаз!
И колко сълзи сладки,
мечти, въздишки кратки
и стонове без глас!...

Ех, кой ще ми обади
кои ли гърди млади
ще да запалиш ти?
Чие ли сърце сгряно,
до твоего опряно,
блажено ще тупти?

На чий ли устни жежски
в възторг пиян, лудешки
ти твоите ще дадеш!
И в колко души ясни
пожар и мъки страстни,
и бури ще внесеш!

Но ти сега, Жането,

*си ясна кат небето,
сън ангелски и чист
пленява твойте ноци
и твоят сърце още
е ненаписан лист...*

III

*Дете прекрасно, живо,
нагиздено, игриво —
аз в тебе се влюбих.
Ти малка си, Жането,
кат цветенце в полето
с благоуханен дих.*

1884

КОПНЕЖ НА ЕДИН СВЯТ

— Брате мой, брате мой!
— Що скърбиш, бедна твар?
— Твар не съм, а сърце,
що гори, що жадней
кат потоп да залей
целий свят с любовта си.

— Що въздишаш, сърце?
— Сърце не — аз съм ум,
кой небесното було
иска да раздере —
да узнай, да съзре
тайний извор на всичко,
що се движи, грей, мре...

— Брате мой, брате мой!
— Що тъгуваш, ум горд?
— Ум не съм, а съм дух,
дух крилат, кой ламти
да лети, да лети
из незнайният хаос,
из пространний всемир,
дори трай вечността.

— Брате мой, брате мой!
— Що лудейш, чуден дух?
— Дух не съм, аз съм бог
без небе и без ад,
без кумир и без храм,
но кроя нещо славно
и добро да създам...

— Брате мой, брате мой!
— Бог тревожен, що искаш?
— Бог не съм, ами прах,
що светът не побира,
що покой не намира,
що ламти за покой
сред туй вечно движенье...
За покой, за покой!...

Сърце! Ум! Дух! Бог! Прах!
Що си името тайш?
Человек, що роптайш!
И за теб, не се бой,
има гроб, да, и той
твоите бурни желанья,
светове и мечтанья
в свойта бездна ще глътне...

СЪРЦЕТО

Вярвам, да, има гроб
и там — вечен покой,
де мирясва кръвта,
де заспива скръбта...
Там е край на борби,
на желания, жажди
нивга неутолени;
там гасней любовта,
там омразата спи...
Ах, убито съм вече
и желало бих там
да почина в блаженство...
Има край, има, знам:
то е гробът покойни.

УМЪТ

Щом изгние плътта
във подземния мрак,
всичко свършва се веч.
Аз в небето гледах,
вдън земята рових.
Аз на гатанки тъмни
ключа тайни дирих.
Но от всички откритъя,
плод на опит и смятки
и на мътни догадки,
една истина само
явна, видела знам:
то е гробът покойни.

ПРАХЪТ

Не предчувствия вещи,
нито опит дълбоки —
мене червекът учи,
че във гроба е края...
Прах бях, съм и ще съм.
Зад прахът що остая?
Сянка, дим, сън и нищо!
Да, под гробния свод
край на всичко. Амин.

ДУХЪТ

Не, там няма да спръ!
Аз съм дух и не мръ.
По е дълг моят път,
по-широк — моят свят.
Аз съм вечно движение,
твар на преобразенъе,
скитник, фърлен в света
да върви, да се лута

от лъжа във съмнение
и от мрак в светлина.
Аз ще мина невидим
в поколения безброй —
нов живот да им дам
за борби, трудове,
за високи летежи,
за безумни ламтеня...
Не, аз няма да мръ.

Богът

Що е гроб? Тъмен кът,
назначен за прахът.
Гробът ли? Аз съм бог —
и безсмъртний не мре.
Но не бог на Мойсея,
на Зорастра, на Буда —
а на Разума чисти,
на великата Правда —
на Напредъка бог.
От столетия много
през всемирни преврати
гоня чудна задача:
тоя свят несполучен
да меня, обновя,
тайний извор на злото
из самата природа
да изскубна насила;
сетний удар да дам
на олтари, тронове,
на съдбата слепешка
да отнема властта,
на човешкий живот —
сфинкс, енигма ужасна —
цел, призванье да дам
и нов свят да създам —

от богове населен.

Пловдив, 1885

РАЗБИТИЙ

*Кога умра, не плачете —
не ща сълзи и тъга —
а по-скоро заровете
мойта хладната снага.*

*Заровете я в тревата,
там при Стара планина,
де цъфтяла за борбата
мойта ранна младина.*

*Та там никои крак, ни шопот
да не буди моя мир —
дето няма други ропот
освен тихия зефир;*

*де ни слава, ни присмивка
да не стряскат гробний свод:
има право на почивка
в бой разсипаний живот.*

1883

ПОД ЛОЗАТА ЗЕЛЕНА

*Под лозата зелена, до чучура хладни
пак замислен седа...*

*Плувам в сладки мечти, в кръгозори отрадни,
кули чудни града —*

*кули чудни, вълшебни, на мисъл крилата
светлорозови, луди чеда...*

*И мечтая за щастъе, за слава фърката —
о, мой уме, ти нямаш юзда!*

И мечтая да бях бил орел — син небесни...

*Ту пък — младост, без ноц, без конец,
ту блаженства в любов... ту триумфи чудесни,
ту на гения светлий венец;*

*и мечтая на подвиги славни, грамадни
аз да бъда светливий герой,
и мечтая... безмълвен в гроба покой
под лозата зелена, до чучура хладни.*

1890

ТИ КАЗА ТУЙ...

*Ти каза туй — и аз го чух;
ти не иска — и ме отрови,
ти буря внесе в моя дух,
ти зле ми раната разрови.*

*Благодаря... Аз спотаих
и бол, и кипналата злъчка;
аз видех образа ти тих —
и не направих нито бръчка.*

*Дали позна ти мойта скръб
и мойто мрачното геройство?
Не! Твоя взор остана тъп,
завит с убийствено спокойство,*

*и ти ми рече: „Лека ноц!“
Аз отвещах: „И тебе тоже“...
И във сърцето с тоя нож
легнах да спа... о боже, боже!...*

1883

ПОВЕХНАЛА РОЗА

*Повехнала розо,
повехнало цвете,
от време честито,
о спомен мил, клетки!*

*Не ща да те фърла —
обичам скръбта ти, —
аз искам да гледам,
кат капат листа ти;*

*как капат печално
безвонни и бледни —
как нижат се твоите
минути последни...*

*Че сладко е, цвете,
на оня, що вене,
надежди и радост
изгубил и стене,*

*картини на жалост
да гледа без дума —
как младото чезне,
как живото клюма,*

*как стонът зефирни
в гората издъхва,
как славеят млъква,
потокът пресъхва;*

как пада без време

*разбитата лира
и розата нежна
как чиста умира.*

1883

ЛУДАТА МОМА В МАНАСТИРА

*Тя луда е и аз съм нейна майка.
Я вижте я как бърбре, как се смей!
По цяла нощ, горкичката, се вайка —
сърцето ми копней.*

*Церих я всякак, нищо не помага.
Вий знайте? От любов се разболе.
На нивата... Фана я туй веднага...
И оттогава — зле!*

*Тъй, от любов е луда. Хора клетки
две либета разлъчиха — за грях.
Севда е страшно нещо, помислете...
Не е, не е за смях.*

*С ръце в сърце ѝ пусто не се бръква,
та да извадиш болката оттам,
се него мисля — съмва или мръква —
какво бе туй — не знам.*

*На, вижте: болна, а пък млада, здрава...
Тинтява пи, баяха ѝ — тя си пак!
Свети Иване, подари ѝ забрава,
прати ѝ на сърцето ляк!*

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.